

положеннях МСБО 1 «Подання фінансових звітів», МСБО 16 «Основні засоби», МСБО 18 «Дохід», МСБО 23 «Витрати на позики», МСБО 38 «Нематеріальні активи» та ін.

Як висновок можна сказати, що окремого МСФЗ «Витрати» не існує, тому основні положення, які визначають методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про витрати підприємства розкриваються у Концептуальних основах складання та подання фінансових звітів; певні положення П(С)БО 16 «Витрати» прямо повторюють правила МСФЗ; в окремих випадках П(С)БО 16 «Витрати» містить вимоги, які не виділені окремо в міжнародних стандартах, але знаходяться в їх рамках; разом з тим, деякі положення, які розкриті в МСФЗ, не знайшли свого відображення в національних П(С)БО України [4].

Список використаних джерел:

1. Концептуальна основа фінансової звітності [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/929-009>.
2. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 «Подання фінансової звітності» [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/929-013>.
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>.
4. Чумаченко М. Економічна робота на підприємстві та П(С)БО 16 "Витрати" / ISSN 2079-0767. Вісник НТУ «ХПІ». 2014. № 33 (1076) 27 М. Чумаченко, І Білоусова // Бухгалтерський облік і аудит. - 2007. - № 3. - С. 13-16.
5. Голов С. Ф. Ретроспективний погляд на реформування бухгалтерського обліку в Україні / С. Ф. Голов // Бухгалтерський облік і аудит. – 2006. - № 1. – С. 16–25.

УДК 330.131.7

Королюк Тетяна, к.е.н, доцент

*Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
м. Тернопіль, Україна*

ДОСЛІДЖЕННЯ НАУКОВИХ ПРАЦЬ З ПИТАНЬ ВИКОРИСТАННЯ СИСТЕМНОГО ПІДХОДУ ДЛЯ КЛАСИФІКАЦІЇ РИЗИКІВ

Korolyuk Tetiana, PhD (Economics), Associate Professor

RESEARCH SCIENTIFIC PAPERS ON THE USE OF A SYSTEMATIC APPROACH FOR RISK CLASSIFICATION

Системний підхід, як напрямок філософії та методології наукового знання, досліджує об'єкти як систему. Основна особливість системного підходу є розкриття цілісності об'єкта та механізмів, які її забезпечують, встановлення різних типів взаємозв'язків складових

об'єкта та узагальнення їх в єдину систему. Поняття «системний підхід» почало широко використовуватися в середині ХХ століття, що було зумовлено зміною підходів до розв'язання наукових та практичних завдань.

Для розуміння поняття «системний підхід» наведемо визначення поняття: «Системний підхід (англ. systems thinking – системне мислення) – це напрям методології досліджень, який полягає в дослідженні об'єкта як цілісної множини елементів в сукупності відношень і зв'язків між ними, тобто розгляд об'єкта як системи» [1]. В якості основного засобу системного підходу виступає системний аналіз – науковий метод пізнання, що являє собою послідовність дій з установлення структурних зв'язків між змінними або елементами досліджуваної системи. До основних принципів системного підходу включаються наступні: 1) цілісність; 2) ієрархічність побудови; 3) структуризація; 4) множинність; 5) системність.

Застосування системного підходу для класифікації ризиків представлено в працях вітчизняних та зарубіжних вчених: О. С. Шапкін, В. О. Шапкін, В. В. Вітлінський, П. І. Верченко, І. М. Сараєва, А. Я. Малишева, В. Н. Єгоров, Д. І. Коровін, Д. А. Маринцев.

О. С. Шапкін, В. О. Шапкін визначили ризики за «цілісну систему, де кожен елемент займає чітко визначене місце і в той же час підкоряється законам економічної системи в цілому» [2, с. 46]. В. В. Вітлінський, П. І. Верченко вважають, що в якості чинника ризику є все оточуюче нас довкілля та усі елементи об'єкта дослідження, а цев сукупності формує складну економіко-кібернетичну систему. При цьому джерелами ризику визначають усі елементи системи, із врахуванням її прямих та зворотних зв'язків [3, с. 25]. На основі даних тверджень, можна зробити висновок, що класифікація ризиків розглядається з позицій системного підходу, й відповідно ризики вивчаються і на рівні системи в цілому, і на рівні її підсистем зокрема.

І. М. Сараєва систематизувала існуючі класифікаційні схеми з позицій системного підходу і запропонувала алгоритм знаходження комплексів ризиків для конкретних суб'єктів підприємницької діяльності за наступними структурними компонентами моделі функціонування підприємництва, яка складається з: елементів системи (суб'єкти підприємницької діяльності), відносин між ними, взаємин підприємницьких структур з макросередовищем, відношень між групами впливу, характеру бізнес-процесів, цільових установок, рівнів ухвалення управлінських рішень, інституційних рамок підприємницьких організацій, характеру відносин суб'єктів підприємницької діяльності до виникнення ризикових ситуацій і кількісної та якісної характеристики самих ризиків [4, с. 39-40]. Це дозволить систематизувати запропоновані підходи щодо визначення та класифікації підприємницьких ризиків, що буде сприяти розробці методологічних засад формування національних стандартів управління підприємницькими ризиками.

Вдосконалена методологічна основа класифікації ризиків запропонована А. Я. Малишевою, яка побудована на основі системоутворюючих і термінологічних принципів та представлена наступними ступенями класифікації: вид підприємництва (виробниче, комерційне, посередницьке, фінансове, страхове, консультаційне); джерело ризику (макро-, мікро-, внутрішнє середовище та їх елементи); характер ризику (склад, причини і час виникнення, тривалість впливу); характер впливу ризику на рівень надійності роботи підприємств (оцінка ступеня і результатів впливу ризиків, величина втрат, можливість протидії та страхування) [5]. Розроблена класифікація дозволить здійснювати аналіз та оцінку ризиків з урахуванням наступних чинників: вид підприємницької діяльності, специфіка підприємства, особливості внутрішнього і зовнішнього середовища. Такий підхід підвищить ефективність вибору заходів з управління ризиками.

В. Н. Єгоров, Д. І. Коровін та Д. А. Маринцев досліджують промислове підприємство як виробничу систему. На підставі цього В. Н. Єгоров та Д. І. Коровін розробили класифікацію економічних ризиків за належністю до функціональних підсистем. Дана класифікація представлена наступними видами ризиків: фінансові ризики; комунікаційні та маркетингові; технологічні; екологічні ризики; організаційні ризики; транспортні ризики; соціальні ризики; інформаційні ризики; юридичні ризики; управлінські ризики; ризики планування; енергетичні ризики; інші ризики згідно класифікації виробничих функціональних підсистем [6]. Автори вважають, що запропонована класифікація ризику дасть можливість розкрити та визначити його сутність в системі, та визначають даний підхід принциповою основою у вивченні проблематики управління ризиками.

Д. А. Маринцев вважає, що побудову класифікаційної системи ризиків у діяльності промислових підприємств слід здійснювати із врахуванням системно-функціонального підходу та структурних рівнів економіки [7, с. 76-78]. При цьому виділяє найбільш значимі підсистеми промислового підприємства в порівнянні з іншими підсистемами – економічна, управлінська, організаційна, технологічна, технічна, соціальна, комунікаційна, інноваційна, інвестиційна. В складі структурних рівнів економіки запропоновано враховувати наступні рівні: наноекономіка (стосується потреб індивідів), мікроекономіка, мезоекономіка (у регіональному чи галузевому розрізі), макроекономіка, мегаекономіка (глобальна економіка). Практичну реалізацію розробленого підходу представлено у вигляді таблиці: по вертикалі – функціональні підсистеми, по горизонталі – структурні рівні економіки, тобто ризики у площині будь-якої функціональної підсистеми будуть наочно деталізовані щодо рівнів економіки. Це дасть можливість господарюючому суб'єкту аналізувати ризики в системі та отримати перспективний прогноз про можливі ризики.

Таким чином, як видно з дослідження наукових праць вітчизняних та зарубіжних вчених системний підхід обґрунтовано використовувати для класифікації ризиків з метою підвищення ефективності вибору заходів з управління ними.

Список використаних джерел:

1. Вікіпедія. Україномовний розділ відкритої багатомовної мережевої енциклопедії [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://uk.wikipedia.org/wiki/Системний_підхід.
2. Шапкин А. С. Теория риска и моделирование рискованных ситуаций: Учебник [Текст] / А. С. Шапкин, В. А. Шапкин. – М. : Издательско-торговая корпорация «Дашков и КО», 2005. – 880 с.
3. Вітлінський В. В. Аналіз, моделювання та управління економічним ризиком: Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. [Текст] / В. В. Вітлінський. - К. : КНЕУ, 2000. - 292 с.
4. Сараєва І. М. Системне моделювання процесу ідентифікації підприємницьких ризиків [Текст] / І. М. Сараєва. – Одеса : Фенікс, 2008. – 147 с.
5. Малышева А. Я. Влияние рисков маркетинговой деятельности на уровень надежности предприятий: автореф. дис. на соис. учен. степ. канд. экон. наук: 08.00.05 «Экономика и управление народным хозяйством» [Текст] / А. Я. Малышева. – Иваново, 2000. – 23 с.
6. Егоров В. Н. Основы экономической теории производственных систем [Текст] / В. Н. Егоров, Д. И. Коровин. – М. : Наука, 2006. – 256 с.
7. Маринцев Д. А. Понятие и классификация рисков в деятельности промышленных предприятий [Текст] / Д. А. Маринцев // Российское предпринимательство. – 2013. – № 9 (231). – С. 75-79.

УДК 657.15

Крюкова Ірина, д.е.н., доцент
Одеський державний аграрний університет
м. Одеса, Україна

ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТРАТЕГІЧНОГО МАРКЕТИНГОВОГО АУДИТУ БІЗНЕС-СУБ'ЄКТІВ АГРАРНОГО СЕКТОРУ

Kriukova Irina, Dr. Econ. Sc., Associate Professor

ACCOUNTING AND ANALYTICAL SUPPORT OF STRATEGIC MARKETING AUDIT OF AGRICULTURAL SECTORS BUSINESS ENTITIES

Сучасні тенденції активізації євроінтеграційних процесів та реалізація парадигми підвищення рівня конкурентоспроможності вітчизняного виробництва нерозривно пов'язана із аграрним сектором, який сьогодні набуває статус пріоритетного та формує потужний експортний потенціал валютних надходжень, вкрай необхідних для стабілізації національної